

Değerli İstinye Ailesi,
Sayın Okurlarımız,

Eylül ayı içinde uluslararası gündemi meşgul eden iki büyük etkinlik yaşandı. Bunlardan biri Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de 9-10 Eylül 2023 tarihlerinde gerçekleştirilen G-20 zirvesi, diğeri de 19-23 Eylül 2023 tarihleri arasında Birleşmiş Milletler'in 78. Genel Kurulu sırasındaki yüksek düzey temas haftasıydı. Devlet ve hükümet başkanları ikili temaslarının yanında Birleşmiş Milletler Genel Kuruluna hitap ettiler. Her iki önemli etkinlikte Türkiye, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve beraberdeki heyetlerle temsil edildi. Kamu diplomasisi açısından bu etkinliklere ilişkin haber ve görüşlerimizi Bültenimizde bulacaksınız.

Bültenimizin Eylül 2023 sayısında ABD kamu diplomasisinin önemli araçlarından biri olan Hollywood sinemasını ele aldık. Hollywood sineması, Alev Alatlı'nın çok isabetli tespitleriyle ABD'nin dünya genelindeki etkinliğinin önemli araçlarından birisi[1]. Aşağıda Hollywood sinemasına ilişkin görüşlerimizi bulacaksınız.

Bir diğerkonumuz ise günümüzde çok önem atfedilen gastronomi diplomasisi. Doç. Dr. Oğuz Güner'in belirttiği gibi, "tarih boyunca coğrafi göçler, farklı medeniyetlerle etkileşimler ve kültürel yakınlaşmalar sonucunda şekillenen Türk mutfağının zenginliği, sadece ürünlerinin çeşitliliğinden değil, aynı zamanda yaşayan kültürün damaklara hitap eden ifade aracı olmasından da kaynaklanıyor." [2] Bu zenginlikten kamu diplomasisimizin yararlanmaması düşünülemez. Türk mutfağının kamu diplomasisi faaliyetleri çerçevesinde daha fazla konu edilmesinin elzem olduğunu düşünüyoruz. Ayrıca Türk yemeklerinin coğrafi tescil alması önem taşımaktadır. Türk mutfağının en sevilen yemeklerinden olan döner, son yıllarda dünyada giderek "Alman yemeği" olarak tanıtılmakta ve bu adla kabul görmektedir. Ulusal gastronomik değerlerimize sahip çıkılması önemli bir ödevdir.

İyi okumalar diler, saygılarımızı sunarız.

KADAM Yönetim Kurulu

[1] Alev Alatlı (2021), Suç Ortağı Hollywood. Kaan'ın Kitabı. Turkuvaz. İstanbul

[2] Doç. Dr. Oğuz Güner, "The Unique Heritage of Anatolia: Turkish Cuisine." on USC Center on Public Diplomacy (<https://uscpublicdiplomacy.org>), 21.06.2021

Eylül 2023 Zirve Diplomasisi

2023 Eylül ayı içinde uluslararası ilişkileri her zamankinden daha çok hareketlendiren iki önemli zirve gerçekleşmiştir. Bunlardan birincisi Türkiye'nin de aralarında bulunduğu dünyanın en gelişmiş 20 ekonomisinin Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de bir araya geldiği G-20 zirvesidir. Bu zirvede Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bazı ülkelerin liderleri ile ikili görüşmeler yapmış ve gündemdeki ortak konuları görüşmüştür. Zirvede Afrika Birliği'nin G-20 grubuna kabulü de karara bağlanmıştır. Türkiye'nin son yıllarda gelişen Afrika ülkeleriyle ilişkileri nedeniyle bu karara destek olduğu bilinmektedir. Zirve diplomasisi günümüzün iletişim dünyasında izleyenler üzerinde önemli etkiler bırakmaktadır. Liderlerin görüşmeleri, zirve sırasında yaptıkları konuşmalar ve hâl ve hareketleri kamuoylarının takip ettiği konulardır. Bu sonuçlarıyla kamu diplomasisi açısından da değerlendirilen zirve diplomasisi diplomatların ve diğer görevlilerin titizlikle hazırladıkları önemli uluslararası ilişki etkinlikleridir. Nitekim Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na katılmak üzere gittiği New York'taki temasları sadece Türkiye kamuoyunun değil, aynı zamanda dünya kamuoyunun ilgisini çekmiştir. Cumhurbaşkanı'nın BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada verdiği mesajlar arasında yer alan dünya barışına ve adil ilişkilere katkının ancak Birleşmiş Milletler'in yeniden yapılanması ile mümkün olacağı doğrultusundaki sözleri geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi yine geniş ilgi topladı.

New York Türk Evi'nde Cumhurbaşkanı Erdoğan Elon Musk görüşmesi, 18 Eylül 2023

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, diğer ülke liderleriyle (Gürcistan, Yunanistan, İsrail, NATO Genel Sekreteri) ikili görüşmelerini Birleşmiş Milletler Merkezi'nin karşısında bulunan yeni Türk Evi'nde kabul etti. Bu durum kamu diplomasisi açısından etkileyici bir husustu. Ayrıca Cumhurbaşkanı'nın Tesla ve SpaceX'in kurucusu Elon Musk'ı kabulü de kamu diplomasisi açısından kıymetliydi. Fakat hiç kuşkusuz, laleden ilham alınan özgün mimarisi ve Birleşmiş Milletler'in hemen karşısındaki konumu ile bir görüşme ve kabul mekanı olarak Türk Evi Türkiye'nin imajına olumlu katkıda bulunmuş oldu.

Bir Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Hollywood Sineması

İkinci Dünya Savaşı sırasında oluşturulan Amerika Birleşik Devletleri Savaş Enformasyon Ofisi'nin (WIO) Başkanı Elmer Davis, 'Bir propaganda fikrini çoğu insanın zihnine enjekte etmenin en kolay yolu, propaganda yapıldığının farkına varmadıkları bir eğlence filmi aracılığıyla bu fikrin yayılmasına izin vermektir' demiştir.

Tarihçi Tony Shaw, Cecil B. de Mille'in 1956 yapımı filmi On Emir'in bir yumuşak propaganda örneği olduğunu belirtmektedir. Film Yönetmeni Cecil Blount DeMille insanların İncil'deki bu hikâye ile 1950'lerin siyasetinde olup bitenler arasında bağlantı kurmasını istemiştir. Dönemin Soğuk Savaş'ın başladığı dönem olduğu unutulmamalıdır. On Emir, eğlendirmekten çok ikna etme amaçlı bir sinema filmidir. (Hulton Archive/Getty Images) (<https://www.cbc.ca/radio/ideas/how-hollywood-became-the-unofficial-propaganda-arm-of-the-u-s-military-1.5560575> Erişim: 26 Eylül 2023)

Hollywood film endüstrisi, dünya çapında politik, ekonomik ve kültürel etkileriyle 20. asrın başlarından itibaren çok önemli bir algı yönlendirme aracı olmuştur. Bu süreci dört ayrı dönemde incelemek doğru olacaktır: Sessiz Film Dönemi (1920-1930), Klasik Dönem (1939-1965), yeni Hollywood Sineması (1970-1990) ve içinde bulunduğumuz güncel dönem. Bu dönemlerin her birinde Hollywood'un güncel politikanın etkisiyle önce Amerikan toplumunda, aynı zamanda da filmlerin gösterildiği her ülkede toplumlar üzerinde belli algıların oluşmasına katkıda bulunduğu görülmektedir. Bu algıların dünyadaki ABD'nin hegemonik çıkarları doğrultusunda nitelik kazandığı görülmektedir. Sinemanın psikolojik etkileme gücü Hollywood filmlerinde vücut bulmuştur. Filmlerdeki aktrisler ve aktörler hemen her ülkede insanların idolleri olmuştur.

Bu noktada iki farklı dönemde gösterime giren filmden örnek verilmesi uygun olacaktır. İlk filmimiz Margaret Mitchell'in 1936 yılında yayımlanan "Rüzgâr Gibi Geçti" (Gone with the Wind) adlı etkileyici romanı 1939 yılında Victor Fleming yönetmenliğinde sinemaya aktarılan aynı adlı filmidir. Başrollerinde Clark Gable, Vivian Leigh, Olivia de Havilland ve Leslie Howard vardır. Hikaye Güneyle Kuzey arasında 1861-1865 yılları arasında geçen ve Kuzeyin galibiyeti ile sonuçlanan Amerikan İç Savaşı sırasında geçmektedir. Filmin ana kahramanları Scarlet O'Hara ile Rhett Butler arasındaki aşk hikayesinin çevresinde yaşananlar üzerinden verilen önemli mesajlar vardır: Scarlett'in yaşadığı güzel, zengin ve bakımlı Tara Çiftliği bu gösterimiyle Amerika'nın güneyinde muhafaza edilen köleliğin meşrulaştırılmasına hizmet etmektedir. Hizmetçiler siyahi, efendiler ise hep beyazdır. Irkçı Güney, romantize edilmekte, bu suretle sivil haklar mücadelesinin henüz hareketlenmediği dönemde Afrika kökenlilerin toplumdaki pozisyonlarının kabulü sağlanmaktadır. Kuzey-Güney mücadelesinde önemli yeri olan köleliğin kaldırılması konusu böylece ikinci plana atılmakta ve dünyaya da bu imaj verilmektedir.

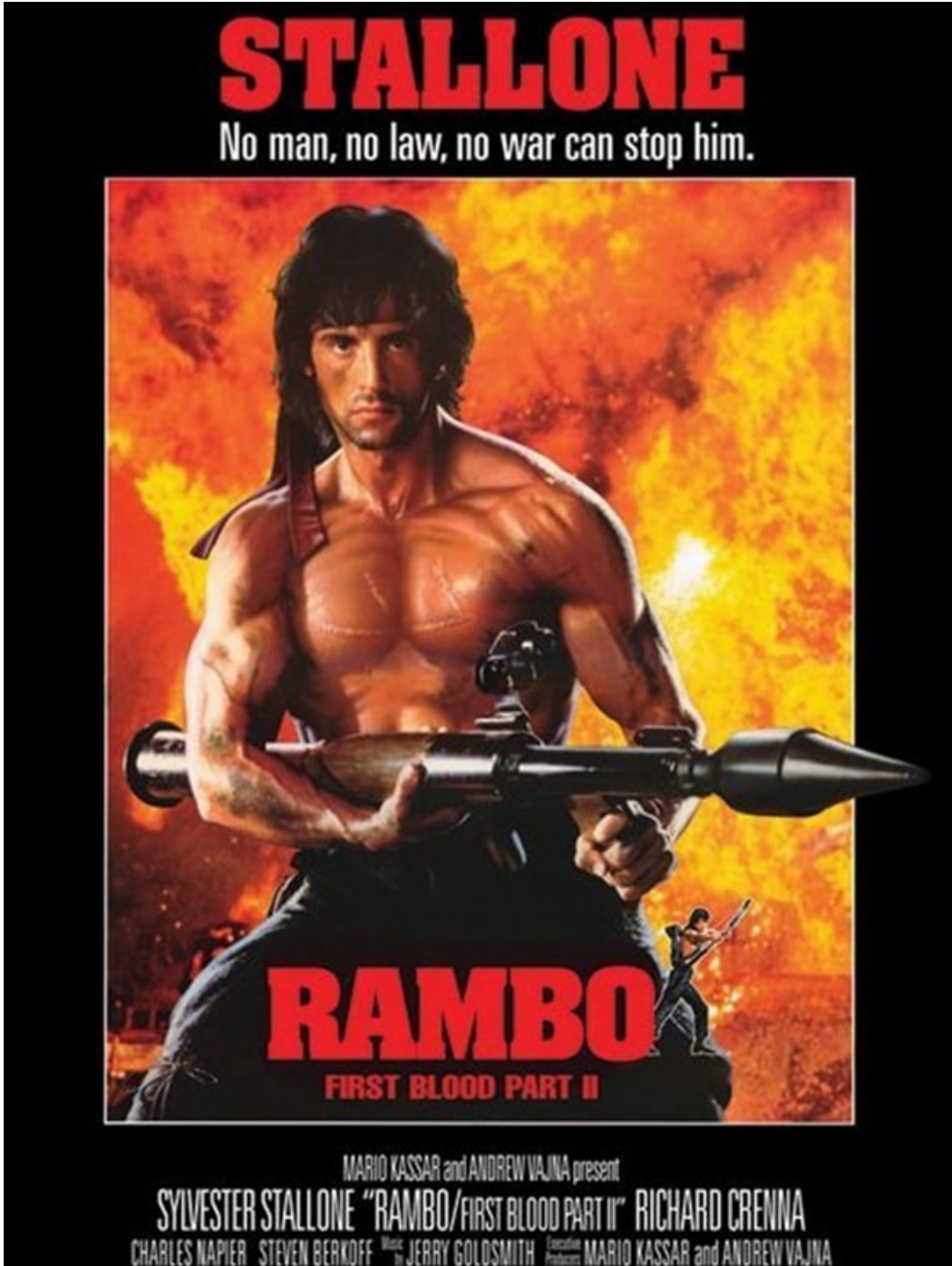

“Rüzgâr Gibi Geçti” filminden bir sahne. Siyahi sanatçı, filmde hizmetçi “Mammy” rolündeki Hattie McDaniel’dir.

İkinci örneğimiz ise beş ayrı bölüm olarak çekilen “Rambo” filmleri dizisidir. 1982, 1985, 1988, 2008 ve 2019 yıllarında gösterime giren ve farklı yönetmenlerin eseri olan Rambo filmlerinde baş rol John Rambo karakteri ile Sylvester Stallone’nindir. Amerika Birleşik Devletleri 1955 yılında başlayan Vietnam Savaşı’na 1963 yılında dahil olmuş, 1973 yılında ise Kuzey Vietnam’a karşı mağlubiyeti kabul ederek kuzeyi ile güneyi birleşen bu ülkeden çekilmiştir. Bu yenilgi, ABD’nin dünya üzerindeki itibarının sarsılmasına ve gücünün tartışılmasına yol açmıştır. İşte bu noktada “Amerikan gücünün ve kahramanlığının sembolü olarak John Rambo” devreye girmektedir. Hollywood, yitirilen itibarın sanal kahramanlıkla geri alınması için bir araç rolündedir. Afganistan’da “harikalar yaratan Rambo”, kaybedilen savaşın hatıralarını unutturacaktır. Taliban’ın Afganistan’ı ele geçirmesinden sonra yeni bir Rambo henüz bulunamamıştır. Ancak Hollywood sineması üniformalı kahraman yaratma konusunda pek mahirdir. Burada akla Irak Savaşlarından sonra gösterime giren filmler gelmektedir. Bu iki örnek ABD’nin kamu diplomasisinin Hollywood film endüstrisinin kullanışlı bir aracı olduğunun kanıtlarıdır. İkinci Dünya Savaşı sonrasında çevrilen filmlerde de en çok kullanılan temalar, dünya savaşını kaybeden Nazi yönetimi altındaki Almanya ve Japon İmparatorluğu’nun ABD askeri gücü karşısında nasıl perişan olduklarıdır. Bu tema, hegemonik politikanın algı boyutuna ne denli önem verildiğinin kanıtıdır.

Bu algı yönetme çabaları devam etmekle birlikte Hollywood sineması son yıllarda önemli bir değişim geçirmiştir. Dünyada yaşanan egemenlik ilişkilerindeki değişim, yaşam koşullarındaki olumsuz gelişmeler, pesimist bir uluslararası ortam ve hızla gelişen dijital imkanlar Hollywood'a da yansımış, distopik ve teknoloji ağırlıklı fütüristik filmlerin sayısının hızla arttığı görülmüştür. Ayrıca eleştirel nitelikli temalar Hollywood sinemasında da bir ölçüde yer bulmuştur. Sonuç olarak tüm bu değişimlere karşın Hollywood sinemasının değişen koşullara uyum sağlama becerisinin yüksek olması nedeniyle ABD'nin kamu diplomasisindeki önemini koruduğu düşünülmektedir.

Vazgeçilemeyecek Lezzetlerimiz ve Gastrodiplomasımız

Türk damak tadı ulusça üzerine titrediğimiz lezzetli yemeklerimizin bize armağan ettiği önemli bir değerdir. Türkiye'nin çeşitli yörelerine özgü farklı lezzetler ülkemizin sınırlarımız dışındaki imajı için de çok önemli unsurlardır. Bu konuda Doç. Dr. Oğuz Güner'in Güney California Üniversitesi bünyesindeki Kamu Diplomasisi Merkezi'nin web sitesinde yayınlanan makalesi (İng.) Bültenimizin ekinde sunulmuştur. Türkiye'nin imaj mücadelesinde bu denli önemli olan gastrodiplomasinin henüz kurumsallaşmadığı da bilinmektedir. Buna ilişkin en son örneklerden biri, Türk mutfağının önemli lezzetlerinden olan dönerin son zamanlarda başına gelene bakmak durumu anlamak için yeterlidir.

Türk işçileri çalışma maksadıyla Almanya'ya ilk kez 1961 yılında akdedilen İşgücü Sözleşmesi ile gitmişlerdir. Aradan geçen 62 yılın sonunda bu ülkede yaklaşık 3,5 milyonluk bir Türkiye kökenli Türk ve soydaş yaşamaktadır. Almanya'daki Türk toplumu, bu ülkenin ticarî, politik, bürokratik ve sosyal hayatın her alanında aktif hâle gelmiştir.

Yaklaşık 90 bin Türk işyeri Almanya'nın ticaret hayatına ciddi katkıda bulunmaktadır. Bu arada, özellikle seksenli yıllardan itibaren Almanya'daki Türk girişimciler hemen her kentte döner büfe ve lokantaları açmaya başlamışlardır. Bu girişimciler o denli başarılı olmuşlardır ki, bilinen tüm ünlü fast-food satışları dönerin karşısında mütemadiyen gerilemiş, döner ucuzluğu ve lezzeti ile Alman halkının büyük beğenisini kazanmıştır. Almanya'da hazırlanan döner sandviçlerine çeşitli soslar ve salataların da eklenmesiyle Türkiye'de bilinen döner kebabın tadının bir ölçüde değişime uğraması söz konusu olmuştur. Döner, bu haliyle ister istemez benimsediği lezzetiyle Alman halkı tarafından "kendilerine ait" bir yemek olarak kabul edilmeye başlamıştır. Fakat bu durum, dönerin bir Türk yemeği olduğu gerçeğini değiştiremez.

Zaman içinde dönerin başka coğrafyalara da bir "Alman yemeği" olarak gittiği görülmüştür. Öteden beri Türkçe adlar taşıyan yemeklerimizin ve pişirme usulü nedeniyle "Türk" olan kahvenin başka uluslar tarafından kökeninin kendilerine ait olduğu iddiasıyla sahiplenildiği bilinmektedir. Dönerin de aynı akıbete uğradığı görülmekte, gecikmeksizin mümkünse coğrafi işaret tescili için gereken girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

*“Döner Kebab ist eine
Berliner Erfindung”
(Döner Kebab bir Berlin icadıdır.)
(Kaynak: www.berlin.de,
Berlin Eyaleti Resmî Sitesi)*

“Berlin Döneri”

New York 6. Cadde, No. 10018 adresindeki
“Alman Döner Kebab” lokantası

EK

Jun 21, 2023 by Oğuz Güner

“The Unique Heritage of Anatolia: Turkish Cuisine”

Countries that seek to strengthen their global image, increase their reputation and create their own brands opt for engaging in dialogue through cuisine today. The phenomenon of food is an essential communication tool as it shapes social perceptions and practices, and builds social relationships.

Since the discovery of this potential, many states have integrated gastrodiplomacy activities into their diplomatic efforts. Numerous countries that value the permanent cultural interactions and economic benefits that gastrodiplomacy promises have begun to invest in this field. The richness of Turkish cuisine, which has been shaped throughout history as a result of geographical migrations, interactions with different civilizations and cultural rapprochements, derives not only from the variety of its products but also from the fact that it serves as a means of expressing living culture. The Turkish cuisine, which has rich content and the potential to become a global brand, took its place among the cuisines that reflect their unique cultures as the most effective and delectable tool of diplomacy. Türkiye has been enhancing its efforts in the field of cultural diplomacy over the past two decades by combining its ancient culture and civilization with the unique geographical beauty of Anatolia. With its gastronomic identity, which can unite diverse culinary cultures thanks to its geographical location and climate, Türkiye has made gastrodiplomacy one of the most significant elements of its soft power. A country's cuisine reflects its national identity, character and even the essence of its civilization. Turkish cuisine is also strongly associated with Anatolia, which is home to numerous civilizations with a well-known 10,000-year history, where important empires have ruled, and where a large number of ethnic groups have lived, resulting in a very diverse cultural mosaic. When Asian, Mesopotamian, Mediterranean, African, and European foods are combined with products that grow on fertile Anatolian lands suitable for producing a wide variety of foods, rich and delicious Turkish cuisine emerges, which is literally a fusion cuisine. The richness of Turkish cuisine, which has been shaped throughout history as a result of geographical migrations, interactions with different civilizations and cultural rapprochements, derives not only from the variety of its products but also from the fact that it serves as a means of expressing living culture. The diversity of Turkish cuisine is an expression of the amity and the art of coexistence among the various cultures, religions and ethnic groups in Türkiye. Therefore, it is evident that Türkiye's desire for peace and tolerance can be easily deduced from its culinary practices.

In addition, food has meanings in Turkish culture that extend far beyond merely satiating hunger. In the Turkish culture, food serves as a healing agent. With recipes that utilize all ingredients, Turkish cuisine is by nature waste-free and sustainable. Dishes made with no waste materials and tables stocked with healing delicacies like vinegar and pickles made from waste materials highlight the Turkish culinary tradition that protects biodiversity and is environmentally sustainable. The ability to transform the remaining products into completely different dishes, which is one of the most important features of Turkish cuisine, is an important solution to the global food loss problem today. Waste-free, ecological and sustainable Turkish cuisine, with its healthy preservation and cooking techniques, is a life guide for a person to get to know their own body and decipher the codes of their corporeality, as well as a solution to the global health issues of the present day. When all of this is considered, there is no doubt that Türkiye deserves to be regarded as one of the culinary centers of the world. Clearly, based on thousands of years of experience, Turkish cuisine has the potential to become the world's leading cuisine with its diverse offerings. Its heritage is a unique means of strengthening the country's image and accurately expressing itself. Aiming at promoting the cultural richness of Turkish cuisine to the global public, 'Turkish Cuisine Week' is celebrated in Türkiye and abroad from May 21st-27th. As part of this event, under the auspices of the Presidency and under the coordination of the Ministry of Culture and Tourism, with a theme determined annually, the most delicious dishes of Türkiye are exhibited with all their original qualities and unique features in 81 provinces and the Republic of Türkiye's embassies, consulates, consultancies and representative offices abroad. During the Turkish Cuisine Week events, dishes are prepared using local ingredients and traditional cooking techniques, and guests can sample all aspects of Turkish cuisine with menus reflecting ancient and sustainable Turkish cuisine, as well as products associated with Turkish culture such as Turkish coffee, Turkish tea, and Turkish delights. Aside from the events of this historic week, the ancient Turkish cuisine is making an international name for itself through ongoing efforts such as the book 'Turkish Cuisine with Timeless Recipes,' pioneered by First Lady Emine Erdoğan, which is on the shelves of bookstores in Türkiye and abroad, with its approach and unique recipes that leave a mark not only on the past and tradition but also on the future. Turkish Cuisine Week, one of the most comprehensive gastrodiploacy events in recent years, is the most effective way to showcase Turkish cuisine with its traditional recipes, healthy and waste-free tables, and timeless identity, as well as the mentality and teaching behind it, by utilizing the opportunities offered by gastrodiploacy."

Değerli okurlarımız, kadam.istinye.edu.tr adresli web sayfamızı da izlemenizi ve eleştirilerinizi kadam@istinye.edu.tr adresimize iletmenizi istirham ediyoruz.